

# DE GROENE BEWEGING IN LEEWARDEN

In 2017 won Leeuwarden de Operatie Steenbreektrofee. De jury roemde de participatie met de buurtbewoners en de talloze coalities met bedrijfsleven en onderwijs die zijn opgezet. Wat is het groene geheim van de Europese Culturele Hoofdstad van 2018?



*Voorbeeld van een boomspiegel waar kleine ruimtes rond een boom worden gevuld met bloemen en planten. Op die plekken wordt een witte tegel gelegd, zodat de groendienst de boomspiegel met rust laat.*

Het fundament voor het succes van Leeuwarden is volgens Operatie Steenbreek gelegd bij de coalitie met het waterschap (Wetterskip Fryslân), de Friese Milieu Federatie, het Kenniscentrum Burger en Biodiversiteit (KBB) van Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL), het Nordwin College en het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN). Isabelle Diks, oud-wethouder van de gemeente Leeuwarden en huidig Tweede Kamerlid: 'Door samen te werken met deze partijen is Operatie Steenbreek in Leeuwarden stevig verankerd in het beleid en is het meer geworden dan een gemeentelijke wens. Er is er een beweging op gang gebracht in de samenleving.'

## Onderwijs

Vooral de link met het onderwijs is prominent aanwezig. Studenten van VHL worden ingezet om onderzoek

te doen. Imra Klein, projectingenieur bij hogeschool Van Hall Larenstein, vertelt: 'Studenten doen bijvoorbeeld onderzoek naar de mate van verstening in wijken. Deze onderzoeken vormen een belangrijke informatiebron voor de gemeente. Aan de hand van deze rapporten worden doelgerichte acties georganiseerd, zoals het informeren van bewoners over de voordelen van een groene tuin.'

Verder gaan studenten mee de wijk in om bewoners over te halen tot het vergroenen van hun tuin. Klein zegt dat studenten bij deze acties in gesprek raken met bewoners over het nut van meer groen in de tuin: 'Studenten bellen aan bij bewoners en weten ze enthousiast te maken voor een groene tuin. Het gesprek wordt daardoor persoonlijker dan met mensen uit het werkveld, die komen toch uit de

beleidskant en staan vaak verder af van de inwoners.'

### Acties en burgerparticipatie

Door de goede organisatie, de laagdrempeligheid van de acties rondom Operatie Steenbreek en de informatieverstrekking zijn burgers sneller geneigd om deel te nemen aan het project. Chantal Melching, projectmedewerker Friese Milieu Federatie en gemeente Leeuwarden, vertelt: 'Samen met wijkpanels of andere actieve buurtbewoners organiseren we Steenbreekacties. Per wijk wordt er gekeken wat werkt om zoveel mogelijk bewoners mee te krijgen met de acties. Zo treedt in de ene wijk een akoestische band op bij een "tegel eruit, fruitstruik erin"-actie, en in de andere wijk wordt een informatieve bijeenkomst over het belang van biodiversiteit in de tuin georganiseerd met aansluitende borrel.' Melching stelt dat het met de 'tegel eruit, fruitstruik erin'-acties, altijd de vraag bleef of bewoners op basis daarvan hun tuin zouden vergroenen. Maar door de simuleringsregeling is er een goede manier gevonden om de 'ontstening' te monitoren.

### Subsidies

Daarnaast kunnen bewoners bij de gemeente subsidie aanvragen voor het vergroenen van de tuin: de stimuleringsregeling. Aan de hand van de stimuleringsregeling kan worden bijgehouden hoeveel vierkante meter is vergroend in Leeuwarden, zo is dit jaar al voor 2000 vierkante meter subsidie aangevraagd. Vorig jaar was dat 600 vierkante meter. De vergoeding van het vergroenen van de tuin ligt rond de 100 euro per bewoner. Ook bewo-



*In een stenen strook zijn verschillende speelse groenstroken aangebracht.*

ners zonder voortuin worden betrokken bij Steenbreek: zij kunnen een geveltuin aanvragen bij de gemeente. Deze geveltuinten worden gemonitord door de buitendienst om ervoor te zorgen dat ze goed worden onderhouden.

### Nieuw initiatief

Op 8 februari jongstleden is het nieuwe initiatief van de gemeente Leeuwarden 'Samen gaan we groener' gestart. Deze actie ligt in het verlengde van de Steenbreekacties, het doel van deze actie is om binnen 4 jaar 150 particulieren tuinen te vergroenen. Faber vertelt dat het woord 'samen' van groot belang is. 'Zonder de bewoners kan er namelijk niks worden bereikt.'

Met dit nieuwe initiatief krijgen buurtpanels de mogelijkheid om buurtacties van

Steenbreek zelf te organiseren: 'De buurtpanels krijgen een budget en mogen zelf bepalen hoe ze het bedrag willen inzetten. Zo wilde een wijk een voorbeeldtuin aanleggen met een bord van Steenbreek ernaast. Daardoor konden andere bewoners zien hoe een groene tuin makkelijk kan worden aangelegd en onderhouden', vertelt Melching. »

### Operatie Steenbreek

Operatie Steenbreek is een organisatie die iedereen in Nederland wil enthousiasmeren om de tuin te vergroenen. In totaal zijn er negentig gemeenten aangesloten bij Operatie Steenbreek. De organisatie brengt de negatieve gevolgen van verstening in kaart en stimuleert bewoners om in actie te komen. Samen met deelnemende gemeenten, waterschappen en bedrijfsleven delen ze kennis en richten ze zich op het veranderen van dit bewustzijn bij burgers in de hoop dat iedereen de eigen leefomgeving gaat vergroenen!

Meer informatie: [www.operatiesteenbreek.nl](http://www.operatiesteenbreek.nl)

## Niet alleen oog voor minder stenen

Er wordt ook veel aandacht besteed aan biodiversiteit en in het bijzonder aan de bijen. Zo bestaat er een bijenlint in Leeuwarden, dit is een reeks aan initiatieven waar bijen profijt van hebben, zoals warmte, beschutting en nestruimte. Daarnaast worden bewoners geïnformeerd over planten en begroeiing die bijen aantrekken. De biodiversiteit probeert de stad te realiseren door bepaalde maatregelen in te voeren en meerdere grassoorten te zaaien.

Andere acties van de gemeente zijn bijvoorbeeld het adopteren van bomen en

## Operatie Steenbreektrofee

De Operatie Steenbreektrofee is een trofee die wordt uitgereikt aan gemeenten die innovatieve voorbeelden laten zien waar Operatie Steenbreek voor staat. De jury bestond, onder leiding van voorzitter Wout Veldstra, uit Stefan Vreugdenhil, senior beleidsmedewerker bij de Vogelbescherming, Rik Eweg, lector aan Van Hall Larenstein en Linda Ijmker, projectleider IVN Gelderland en Operatie Steenbreek. Ook dit jaar wordt tijdens de Nationale Groendag op 20 september de Steenbreektrofee uitgereikt.

daaromheen boomspiegels aan te leggen. Dit zijn kleine ruimtes rond de boom, die wordt gevuld met bloemen en planten. Op die plekken wordt een witte tegel gelegd, zodat de groendienst de boomspiegel met rust laat. Bewoners kunnen op aanvraag bij de gemeente bomen adopteren. 'De grenzen van verantwoor-

delijkheid vervagen, als er wordt gesproken over klimaatverandering moet er worden samengewerkt, het is niet langer alleen de taak van de gemeente', stelt Faber. 'Als de gemeente het juiste voorbeeld geeft, gaan bewoners eerder overstag.'

Diks: 'Het mooie is dat alle projecten rondom vergroening en duurzaamheid nu samenkomen, zoals Water Connecting, Operatie Steenbreek en versterking van biodiversiteit. De projecten leken aanvankelijk versnipperd en kleinschalig, daarom ben ik zo trots dat het nu zichtbaar is dat alles met elkaar verbonden is. Je ziet ook dat steeds meer inwoners aan de gemeente vragen of ze mee mogen doen met Operatie Steenbreek, dat is positief. Er zijn namelijk geen verliezers, iedereen heeft baat bij een mooie omgeving.' «

## Aanmoedigingsprijs Alphen aan den Rijn

De gemeente Alphen aan den Rijn won in 2017 de aanmoedigingsprijs vanwege de originele communicatiemethode. Daarnaast was de jury te spreken over de manier waarop bewoners door middel van workshops bij de Steenbreekacties werden betrokken. Peter Westgeest, beleidsadviseur bewonersparticipatie van Alphen aan den Rijn, vertelt dat de

gemeente in het verleden vaak bijeenkomsten hield waar mensen op afkwamen die al bezig waren met vergroening in tuinen en buitenruimtes. 'Daarom ligt de focus met actie Steenbreek op het bereiken van bewoners die geen groene vingers hebben of geen oog hebben voor de voordelen van een groene tuin.'

'DE COMMUNICATIESTRATEGIE IS  
GEBAAUWDE BIJ EEN JUISTE TIMING: DE  
JUISTE INFORMATIE OP HET JUISTE  
MOMENT.'

Westgeest: 'De communicatiestrategie is gebaat bij een juiste timing: de juiste kennis op het juiste moment.' Hierbij wordt rekening gehouden met veranderingen in de levensfasen van de inwoners, zoals een verhuizing of pensionering. Er wordt naast het probleem van wateroverlast nu ook ingezet op biodiversiteit: 'Bewoners die de waterproblematiek van minder groot belang achten, kunnen biodiversiteit wel belangrijk vinden, op die manier bereiken we meer mensen', aldus Westgeest.

Ook dit jaar kunnen gemeenten meedingen naar de Steenbreektrofee. De uitreiking is op 20 september tijdens de Nationale Groendag in het WTC in Den Haag. Voor meer informatie: [www.operatiesteenbreek.nl](http://www.operatiesteenbreek.nl).



De stenen die uit de tuinen worden gehaald, worden hergebruikt op andere plekken in de openbare ruimte.